

Проблеми формування гармонійно розвиненої особистості учнів шляхом використання сучасних технологій (в контексті технологічної, професійної та мистецької освіти)

Анотація. У статті представлений особистий погляд автора на проблеми формування у сучасних умовах гармонійно розвиненої особистості. Особлива увага приділяється аналізу викладання та наявної матеріально-технічної бази окремих навчальних предметів у школі. Також запропоновані шляхи подолання існуючих проблем.

Ключові слова: графічна грамотність, художні, конструкторські здібності, технологічна, мистецька галузі, успішна кар'єра, майбутнє.

Abstract. The article presents the author's personal view on the problems of forming a harmoniously developed personality in modern conditions. Special attention is paid to the analysis of teaching and the available material and technical base of individual educational subjects in the school. Ways to overcome existing problems are also suggested.

Keywords: graphic literacy, artistic, design skills, technological, artistic sphere, successful career, future.

Враховуючи загальну тематику конференції, треба зазначити, що в заклади вищої освіти приходять навчатися вчорашні школярі або студенти. Їхні здобутки в майбутньому, вдала кар'єра, самореалізація безпосередньо залежать від тієї основи, що була закладена у загальноосвітніх та професійних навчальних закладах. І, на превеликий жаль, маємо констатувати, що безсистемне реформування, пандемія, дистанційне навчання та війна призвели до практичного знищення технологічної та мистецької галузей у школах. Ентузіасти своєї справи ще намагаються втриматися у бурхливому морі: складають програми, пишуть підручники, створюють інтегровані курси, придумують та застосовують різноманітні методи навчання, але загальної картини це не рятує.

На сьогоднішній день існує дивна ситуація. З одного боку – високі вимоги до випускника, який намагається вступити у заклади вищої освіти на творчі та технічні напрямки навчання, з іншого – відсутність необхідних знань та навичок в такого школяра. Як зараз так і через три роки, і через п'ять років країна потребуватиме архітекторів, дизайнерів, інженерів, будівельників. Проблема полягає в тому, що школа не розвиває художні і конструкторські здібності дітей на достатньому рівні. Години на вивчення предметів «Технології» скорочують. Два предмети «Образотворче мистецтво» та «Музичне мистецтво» об'єднали в один, вважаючи, що вони дуже добре поєднуються. А з 8-го по 11-й клас взагалі цікава картина. Це період, коли дуже активно можна розвивати графічні навички, просторове мислення, конструкторські здібності. І як ми цим користуємося?

Де предмет «Креслення»? Жоден предмет шкільної програми не здатен замінити систематичного вивчення проєціювання, конструювання, навіть, елементарно, оформлення креслярської документації. Коли я зазначаю «жоден предмет», то знаю, про що говорю. Бо маю справу і з трудовим навчанням, і з технологіями, і з образотворчим мистецтвом, і з математикою. Креслення намагалися замінити окремими темами (трудове навчання), модулями (технології, 10-11 клас), але це все просто краплина у морі. Діти не отримують таких необхідних графічних знань та вмінь і, як результат, не обирають професії, де ці вміння є провідними.

Для того, щоб успішно скласти творчий тур (а вони є обов'язковими для архітектурних, дизайнерських напрямків) школярі змушені шукати репетиторів, платити гроші, хоча спокійно могли б отримати ці вміння за шкільною партою. А для дітей, які не мають потрібних навичок, шлях до таких професій взагалі закритий. Ми власними руками знищуємо цілі напрямки діяльності.

Сучасна реформа, нібито, направлена на всебічний розвиток особистості учнів, а по факту, молодь старших класів займається тільки опануванням чотирьох – п'яти предметів, які виносяться на НМТ (ЗНО). Усі інші (а їх може бути до 15-ти) вважаються неважливими, з відповідним ставленням. І на випуску ми маємо дуже вузько спеціалізованих школярів, які не обирають напрямки діяльності, пов'язані з графічною грамотністю, з науковим навантаженням. Ті ж, хто випадково туди потрапляє, змушений надолужувати втрачений час та опановувати величезну кількість інформації.

Із сьомого по дев'ятий класи в більшості втрачається інтерес до навчання, діти не отримують необхідних трудових навичок. Зараз майстерні у школах (де вони ще збереглися) знаходяться просто у жалюгідному стані (обладнання ще радянських часів). Учителі-чоловіки, які володіють навичками роботи на верстатах та іншому обладнанні мають вже поважний вік, а молодь не поспішає до школи. А що вже говорити про кабінети мистецтва, в деяких навчальних закладах їх взагалі ніколи не було.

Учителям, щоб навчити дітей хоча б основам графіки, конструювання катастрофічно не вистачає годин. Передбачається, що школа, за рахунок варіативної складової, може додавати години на вивчення тих чи інших предметів. Але... У спокійні часи години додавали на «важливі» предмети. У період війни варіативну складову взагалі прибрали. Риторичне питання: чого можна навчити учнів за 35 годин технологій або мистецтва? Ці уроки можна вчитати за один (!) тиждень. А потім ми, вчителі, чуємо від викладачів закладів вищої освіти, що мовляв, нічого дітей не навчили. У підсумку страждають усі: викладачі, бо змушені навчати непідготовлених дітей, учителі, бо не бачать позитивного результату своєї титанічної праці, а найголовніше – учні, що змушені задовольнятися вузьким напрямком діяльності або отримувати освіту на недостатньому рівні.

Якщо таке положення нікого не влаштовує, то виникає логічне запитання: що робити? На мій погляд, необхідно терміново переглядати навчальну програму. Предмети мистецької та технологічної галузі повинні мати чітко встановлену, достатню кількість годин (а не варіант з мінімальною однією годиною). Переобладнати шкільні майстерні, щоб діти мали можливість спробувати різні види діяльності, визначитися з професією. Також необхідно повернути навчальний предмет «Креслення». І зробити це треба для учнів 8 – 9 класів, щоб школярі, які підуть навчатися на робітничі професії мали відповідний рівень графічних знань та вмінь. Предмети образотворчого та музичного мистецтва повинні викладатися окремими спеціалістами, у зв'язку з тим, що мають абсолютно різну наповнюваність та різні види діяльності.

Учням необхідно давати доступ до нових технологій, до нових матеріалів, до нових можливостей. Учителі зі своєї сторони роблять абсолютно все можливе: застосовують інтерактивні методи проведення уроків, навчають дітей з мінімальної кількості матеріалів створювати справжні шедеври, підтримують та розвивають найменший прояв зацікавленості предметом. Тільки завдяки небайдужим людям, які щиро переймаються долею школярів ми ще маємо учасників предметних олімпіад, пишемо роботи в МАН, беремо участь у конкурсах.

Тільки за умови підтримки освіти (а особливо мистецької та технологічної галузей) на державному рівні, усвідомлення батьками та дітьми важливості всіх навчальних предметів ми зможемо формувати гармонійно розвинену особистість,

здатну мріяти, мислити, втілювати задумане у життя. І головне, що ця особистість буде бачити щасливе майбутнє своєї країни і своє гідне місце в ній.